

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Tomáše Rychlého a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **V. H.**, zastoupený JUDr. Janem Juračkou, advokátem se sídlem Tovární 7, Znojmo, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 18. 6. 2019, č. j. 33 Ad 7/2018 – 83,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II.** Žádnému z účastníků **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 31. 1. 2018, č. j. X (dále jen „*rozhodnutí žalované o námitkách*“), zamítla námitky žalobce proti rozhodnutí žalované ze dne 11. 9. 2017, č. j. X (dále jen „*prvostupňové rozhodnutí*“), a toto rozhodnutí potvrdila. Prvostupňovým rozhodnutím byla žalobci zamítnuta žádost o přiznání invalidního důchodu.

[2] Krajský soud v Brně (dále jen „*krajský soud*“) rozsudkem ze dne č. j. 18. 6. 2019, č. j. 33 Ad 7/2018 – 83, zamítl žalobu, kterou žalobce podal proti rozhodnutí žalované o námitkách.

[3] Rozhodnutí žalované v prvním stupni bylo vydáno na základě posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení Znojmo ze dne 18. 8. 2017. Dle závěrů tohoto

posudku byl žalobce uznán invalidním ve III. stupni ode dne 17. 2. 2017 z důvodu poklesu pracovní schopnosti o 70 % pro zdravotní postižení uvedené v kapitole XIV., odd. A, položce 7, písm. a) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., o posuzování invalidity (dále jen „*vyhláška o posuzování invalidity*“). Žalovaná prvostupňovým rozhodnutím žádost žalobce o přiznání invalidního důchodu zamítla, neboť žalobce nezískal potřebnou dobu pojištění (v rozhodném období deseti let před vznikem invalidity nezískal žádnou dobu pojištění a v období dvaceti let před vznikem invalidity získal pouze 5 roků a 163 dnů pojištění), která je jednou z podmínek pro přiznání invalidního důchodu.

[4] Žalovaný v rámci řízení o námitkách vycházel z posudku svého posudkového lékaře ze dne 12. 12. 2017. Podle tohoto posudku bylo rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce chronické selhávání ledvin s občasnou dekompenzací s provedenou úpravou léčby, které způsobovalo pokles pracovní schopnosti v míře 30 %. Invalidita žalobce vznikla podle tohoto posudku ke dni 25. 4. 2014, přičemž se jednalo o II. stupeň invalidity s poklesem pracovní schopnosti o 50 %. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce v období ode dne 25. 4. 2014 do dne 16. 2. 2017 bylo zdravotní postižení uvedené v kapitole XIV, odd. A, položka 6e přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity. Dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav žalobce se dále zhoršil ke dni 17. 2. 2017, od kterého byla žalobci přiznána invalidita III. stupně pro pokles pracovní schopnosti o 70 %. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu v období ode dne 17. 2. 2017 bylo zdravotní postižení uvedené v kapitole XIV., odd. A, položce 7a přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity (jednalo se o stav po transplantaci pravé ledviny). Jelikož však žalovaná v rozhodnutí o námitkách dospěla k závěru, že žalobce nezískal v rozhodném období před vznikem invalidity II. ani III. stupně potřebnou dobu pojištění, konstatovala, že žádosti žalobce o přiznání invalidního důchodu není možné vyhovět. Proto zamítla námitky žalobce proti prvostupňovému rozhodnutí a toto rozhodnutí potvrdila.

[5] Krajský soud poté doplnil důkazní řízení posudkem posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, pracoviště v Brně (dále také „*PK MPSV, pracoviště Brno*“) ze dne ze dne 5. 9. 2018. Tato posudková komise v něm dospěla k závěru, že do dne 24. 4. 2014 bylo rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti zdravotní postižení uvedené v kapitole XIV. odd. A položky 6a) přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, pro které je stanoveno procentuální rozmezí míry poklesu pracovní schopnosti 20 – 30 %. PK MPSV, pracoviště v Brně stanovila konečnou míru poklesu pracovní schopnosti v uvedeném období v míře 30 %. Dále uvedla, že od 25. 4. 2014 do 16. 2. 2017 bylo rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti zdravotní postižení uvedené v kapitole XIV. odd. A položky 6e) přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, pro které je stanoveno procentuální rozmezí míry poklesu pracovní schopnosti 50 – 60 %. PK MPSV, pracoviště v Brně stanovila míru poklesu pracovní schopnosti ve výši 50 %. Nakonec z tohoto posudku vyplývá, že od 17. 2. 2017 je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti zdravotní postižení uvedené v kapitole XIV. odd. A položky 7a) přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, pro které je stanovena procentuální míra poklesu pracovní schopnosti ve výši 70

pokračování

%. PK MPSV, pracoviště v Brně stanovila končnou míru poklesu pracovní schopnosti na 70 %.

[6] Krajský soud následně uvedl, že zástupce žalobce při jednání vyjádřil nesouhlas s posudkem PK MPSV, pracoviště v Brně, neboť podle něj byl žalobce invalidní již v roce 2012. Proto navrhl, aby byl vypracován znalecký posudek k posouzení jeho invalidity. Tomuto důkaznímu návrhu krajský soud nevyhověl, nicméně rozhodl o odročení jednání za účelem vypracování srovnávacího posudku, a to PK MPSV, pracoviště v Českých Budějovicích. S tímto postupem zástupce žalobce souhlasil. PK MPSV, pracoviště v Českých Budějovicích pak ve srovnávacím posudku potvrdila veškeré závěry PK MPSV, pracoviště v Brně.

[7] Po shrnutí skutkových zjištění krajský soud uvedl, že předmětem sporu v posuzované věci je stanovení data vzniku invalidity žalobce. Tato okolnost totiž určuje rozhodné období, z něž žalovaná vycházela při zjištění potřebné doby pojištění (§ 40 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném pro projednávanou věc; dále jen „*zákon o důchodovém pojištění*“). Ze správního spisu pak krajský soud ověřil, že žalobce má pravdu v tom, že by splnil potřebnou dobu pojištění (10 let z posledních 20 let před vznikem invalidity) v případě, že by vznik invalidity byl stanoven již od 1. 1. 2012. Jestliže však invalidita žalobce byla správně stanovena až ke dni 25. 4. 2014, pak by bylo třeba přisvědčit žalované, že žalobce nedosáhl potřebné doby pojištění, aby mu vznikl nárok na invalidní důchod.

[8] Z provedeného dokazování ohledně invalidity žalobce, jejího vzniku a vývoje podle krajského soudu vyplynulo, že žalobce byl prokazatelně invalidní ve druhém stupni invalidity až ke dni 25. 4. 2014. Vznik invalidity před tímto dnem nebyl podle posudkových závěrů obou PK MPSV prokázán, přičemž obě PK MPSV měly k dispozici veškerou podkladovou dokumentaci. PK MPSV, pracoviště v Českých Budějovicích pak obdržela také lékařské zprávy, které předložil žalobce v řízení před krajským soudem. Tyto posudkové komise však dospěly k závěru, že žalobci poklesla pracovní schopnost na úroveň invalidity až poté, co mu byla provedena peritoneální dialýza a byl mu zaveden katetr. Chronické selhání ledvin, pro něž se žalobce dlouhodobě léčil již od roku 1982, bylo až do data 25. 4. 2014 hodnoceno jako stabilizované onemocnění, které nezpůsobovalo pokles pracovní schopnosti větší než 30 %, a tudíž nebyl shledán to tohoto data invalidní. Krajský soud tedy uzavřel, že jelikož byla správně stanovena invalidita žalobce až ke dni 25. 4. 2014, ztotožnil se se žalovanou, že žalobce nedosáhl potřebnou dobu pojištění, aby mu vznikl nárok na invalidní důchod.

[9] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „*stěžovatel*“) kasační stížnost z důvodů, které podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a) a b) soudního řádu správního (dále jen „*s. ř. s.*“).

[10] Stěžovatel stejně jako v žalobě tvrdí, že jeho invalidita vznikla již ke dni 1. 1. 2012, tedy v době, kdy dosáhl potřebné doby deseti roků trvání sociálního pojištění. K tomuto datu podle výsledků lékařského vyšetření funkce ledvin byl u něj diagnostikován čtvrtý stupeň selhání ledvin. Míru tohoto onemocnění je třeba kvalifikovat jako míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti podle vyhlášky č. 284/1995 Sb., kterou

se provádí zákon o důchodovém pojištění, dle položky 6, písm. c) jako těžký stupeň, kterému vyhláška přiřazuje míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti 70 % až 80 %. Závěry obou PK MPSV, že k tomuto datu byl pokles jeho pracovní schopnosti pouze 30 %, není správný. O závažném zdravotním stavu stěžovatele také svědčí, že mu dne 25. 3. 2014 bylo provedeno zavedení katetru na připojení peritoneální dialýzy. Navíc stěžovatel trpěl neurologickými problémy v bederní páteři, což vedlo ke snížení míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti o 10 %. Vývoj svého zdravotního stavu stěžovatel doložil obsáhlou zdravotnickou dokumentací, která však při rozhodování o datu vzniku jeho invalidity nebyla dostatečně vzata v úvahu.

[11] Dále připomíná, že navrhl krajskému soudu, aby byl ve věci vypracován znalecký posudek, jelikož nesouhlasil se závěry posudku PK MPSV, pracoviště v Brně. Tomuto důkaznímu návrhu však krajský soud nevyhověl a namísto toho nechal vypracovat srovnávací posudek PK MPSV, pracoviště v Českých Budějovicích. Tato posudková komise se však nechala ovlivnit „*posudkem pouze jedné strany sporu*“. Krajský soud porušil princip nestrannosti při rozhodování, neboť vycházel toliko ze závěrů posudkových komisí, které jsou podřízenými orgány žalované, a proto nejsou nezávislé. Naproti tomu soudem ustanovený nezávislý znalec by dle stěžovatele mohl přinést „*nové odborné závěry*“. Krajský soud navíc dostatečně neodůvodnil, proč nevyhověl návrhu stěžovatele na vypracování znaleckého posudku.

[12] Nakonec stěžovatel namítá, že krajský soud v odůvodnění svého rozhodnutí odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 5. 2013, č. j. 6 Ads 12/2013 – 22, který však není příléhavý. V judikovaném případě totiž zdravotní stav tehdejšího žalobce byl posuzován mimo jiné znaleckým posudkem (v jeho věci se tak nestalo).

[13] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhuje její zamítnutí, jelikož se ztotožňuje se závěry napadeného rozsudku. Nesouhlasí se stěžovatelem, že PK MPSV je podřízeným orgánem žalované, a proto se nejedná o nezávislý orgán. V této souvislosti dodává, že pokud zákon o důchodovém pojištění pověřuje PK MPSV k vypracování lékařských posudků, je třeba takové zákonné pravidlo respektovat. Nakonec uvádí, že stěžovatel v řízení o žalobě nepředložil žádný znalecký posudek, který by vyvrátil závěry PK MPSV.

[14] Stěžovatel v reakci na vyjádření žalované doplnil kasační stížnost podáním, v němž převážně opakuje námitky, které uvedl jeho zástupce v kasační stížnosti. Dodává, že PK MPSV nevzaly v potaz jím předložené důkazy o jeho zdravotním stavu (zprávy o ambulantních vyšetřeních ve Fakultní nemocnici Brno ze dne 1. 2. 2010, 21. 12. 2011 a 22. 11. 2012). Krajskému soudu pak vytýká, že bez dalšího vycházel ze závěrů PK MPSV, aniž by hodnotil úplnost a přesvědčivost jejich závěrů.

[15] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

[16] Kasační stížnost není důvodná.

pokračování

[17] Nejprve se Nejvyšší správní soud zabýval námitkou, že krajský soud vycházel při posuzování zdravotního stavu stěžovatele nesprávně jen ze závěrů posudku PK MPSV, pracoviště v Brně a srovnávacího posudku PK MPSV, pracoviště v Českých Budějovicích, ačkoli se nejedná o orgány nezávislé na žalované. V souvislosti s tím dle stěžovatele krajský soud pochybil, jestliže nevyhověl jeho návrhu na pověření znalce k vypracování znaleckého posudku k posouzení jeho zdravotního stavu a určení data vzniku invalidity.

[18] V této souvislosti je třeba připomenout, že rozhodnutí o nároku na invalidní důchod je primárně závislé na odborném lékařském posouzení podmínky invalidity pojištěnce. V přezkumném řízení soudním jsou k takovému posouzení povolány ze zákona (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení) posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, a to nejen k celkovému zhodnocení zdravotního stavu a ke stanovení míry poklesu pracovní schopnosti posuzovaných, ale též k zaujetí posudkových závěrů o jejich invaliditě ve smyslu § 39 zákona o důchodovém pojištění.

[19] Ke stěžovatelem namítané absenci nezávislosti PK MPSV lze uvést, že posudkové komise jsou orgány Ministerstva práce a sociálních věcí, které nejsou organizačně ani funkčně nijak spjaty s posudkovými orgány žalované. Jedná se tedy o orgány nezávislé na žalované. Navíc v minulosti kasační soud aproboval nezávislost posudkové komise, i když v pozici žalovaného vystupovalo dokonce přímo Ministerstvo práce a sociálních věcí. Uvedl tehdy, že „[j]en v tom, že posudková komise, která v tomto řízení vypracovala posudek, je orgánem žalovaného, nespátřuje Nejvyšší správní soud důvod k pochybnostem o objektivitě jejích závěrů.“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 1. 2018, č. j. 7 Ads 389/2017 – 57 (všechna judikatura tohoto soudu je dostupná na www.nssoud.cz). Uvedená premisa tedy platí i v nyní projednávaném případě tím spíše, že přezkoumávaná správní rozhodnutí nevydalo Ministerstvo práce a sociálních věcí, ale Česká správa sociálního zabezpečení.

[20] Krajský soud proto postupoval správně, pokud při posouzení zdravotního stavu a dochované pracovní schopnosti stěžovatele vycházel z posudku PK MPSV, pracoviště v Brně a srovnávacího posudku PK MPSV, pracoviště v Českých Budějovicích. Takový postup předvídá zákon (viz odstavec [18] tohoto rozsudku). Současně lze upozornit na to, že posudek takové komise hodnotí soud jako každý jiný důkaz. Zkoumá tedy, zda vzbuzuje z hlediska své úplnosti a přesvědčivosti nějakou pochybnost o své správnosti. V případě, že nejsou v řízení zjištěny jiné skutečnosti, jimiž by byla správnost posudku zpochybněna, bývá zpravidla důkazem stěžejním.

[21] Stěžovatel dále nesouhlasil se stanovením data vzniku své invalidity, neboť tvrdil, že byl invalidní již před 25. 4. 2014 - nicméně toto tvrzení nebylo v řízení před krajským soudem prokázáno. Krajský soud nepochybil, jestliže nenechal vyhotovit znalecký posudek k posouzení invalidity stěžovatele. Nejvyšší správní soud z přiloženého soudního spisu ověřil, že ač stěžovatel v řízení o žalobě navrhl, aby krajský soud nechal vyhotovit znalecký posudek, přesto souhlasil tím, že namísto toho krajský soud nechá zpracovat srovnávací posudek PK MPSV, pracoviště v Českých Budějovicích. Na podporu zvoleného postupu krajský soud trefně odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Ads 12/2013 – 22, z něž vyplývá, že jsou-li v posudkových hodnoceních

zdravotního stavu rozpory, může je krajský soud v rámci doplňování zjišťování skutkového stavu řešit i pořízením tzv. srovnávacího posudku PK MPSV. Nejvyšší správní soud k této námitce uzavírá, že krajskému soudu nelze vytknout nevyhotovení znaleckého posudku soudním znalcem. Rozhodné je, že krajský soud vycházel z dostatečně zjištěného skutkového stavu - vývoje zdravotního stavu stěžovatele z důvodu jeho onemocnění ledvin, jenž byl shodně popsán v obou posudcích PK MPSV – a dostatečně odůvodnil, proč návrhu na vyhotovení znaleckého posudku nevyhověl.

[22] Kasační soud je ve shodě s krajským soudem toho názoru, že posudek PK MPSV, pracoviště v Brně i srovnávací posudek PK MPSV, pracoviště v Českých Budějovicích požadavky úplnosti skutkových zjištění a přesvědčivosti posudkových závěrů o míře poklesu pracovní schopnosti stěžovatele splňují (viz strany 6 až 7 napadeného rozsudku). Posudkové komise vypracovaly posudky v řádném složení, kromě předsedkyně komise – posudkové lékařky byla členkou komise i lékařka z oboru interního lékařství, tedy z toho oboru, do něhož spadá i stěžovatelovo postižení (konkrétně jde o onemocnění ledvin), jež bylo určeno jako hlavní příčina jeho dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Komise měly k dispozici dostatek odborných lékařských nálezů, z nichž při zpracování posudku důsledně vycházely. Ve srovnávacím posudku jsou zohledněny i lékařské zprávy předložené stěžovatelem v průběhu řízení o žalobě, na něž stěžovatel poukazuje také v doplnění své kasační stížnosti. PK MPSV, pracoviště v Českých Budějovicích však i při zohlednění stěžovatelem předložených listin dospěla k závěru, že stěžovatel byl prokazatelně invalidní ve II. stupni invalidity až ke dni 25. 4. 2014 a III. stupně invalidity dosáhl počínaje 17. 2. 2017 (viz strany 4 až 5 tohoto srovnávacího posudku).

[23] Je dále nutné upozornit, že počátek onemocnění nelze slučovat se vznikem invalidity ve smyslu jejího zákonného vymezení, neboť z pohledu invalidity není podstatná pouze přítomnost dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, ale rovněž jako důsledek pokles pracovní schopnosti (srovnej například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2013, č. j. 3 Ads 8/2013 – 29). V nyní projednávané věci bylo prokázáno, že stěžovateli poklesla pracovní schopnost na roveň invalidity až poté, kdy mu byla provedena peritoneální dialýza a byl mu zaveden katetr. Chronické selhání ledvin, pro něž se stěžovatel dlouhodobě léčil již od roku 1982, bylo až do data 25. 4. 2014 PK MPSV hodnoceno jako stabilizované onemocnění, které nezpůsobovalo pokles pracovní schopnosti větší než 30 %, a tudíž nebyl shledán to tohoto data invalidní.

[24] Z § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění vyplývá několik podmínek, které musí žadatel splnit, aby mu nárok na invalidní důchod vznikl. Jednou z nich je také potřebná doba pojištění. Vznik invalidity je pak okamžik, který hraje zásadní roli pro posouzení nároku na invalidní důchod ve vztahu k podmínce potřebné doby pojištění, jelikož je na něm často závislé meritorní rozhodnutí o (ne)přiznání invalidního důchodu (srovnej již zmiňovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Ads 8/2013 – 29). Pokud tedy jsou skutkové závěry krajského soudu (opřené o závěry posudkových komisí) správné, invalidita stěžovatele vznikla až ode dne 25. 4. 2014. K tomuto datu však potřebnou dobu pojištění stěžovatel nesplnil, což vyplývá z evidenčního listu důchodového pojištění stěžovatele.

pokračování

[25] Krajský soud tedy nepochybil, jestliže na základě závěrů PK MPSV dovodil, že míra poklesu pracovní schopnosti stěžovatele ode dne 25. 4. 2014 odpovídá invaliditě II. stupně a od dne 17. 2. 2017 odpovídá invaliditě III. stupně. Současně správně poukázal na to, že stěžovatel nesplnil potřebnou dobu pojištění (viz § 40 odst. 1 a 2 zákona o důchodovém pojištění), aby mu mohl být invalidní důchod přiznán.

[26] Pro úplnost lze zmínit, že stěžovatel ve zbylé části kasační stížnosti (viz [10] tohoto rozsudku) - kromě shora vypořádaných námitek – pouze znovu uplatňuje svoje výtky vůči závěrům posudkových lékařů a opakuje svoji žalobní argumentaci. Tyto stěžovatelem uplatněné námitky tedy směřují proti jinému, než nyní přezkoumávanému rozhodnutí (napadenému rozsudku), ve kterém stěžovatel již obdržel odpověď na jím uplatněnou žalobní argumentaci, a nejedná se tedy o námitky ve smyslu § 103 odst. 1 s. ř. s. (k tomu srovnej například usnesení tohoto soudu ze dne 30. 6. 2020, č. j. 10 As 181/2019 – 63, č. 4051/2020 Sb. NSS). Touto částí kasační stížnosti se proto Nejvyšší správní soud nemohl věcně zabývat pro její nepřipustnost (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

[27] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že napadený rozsudek není zatížen tvrzenými vadami, a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[28] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1, 2 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované není možné náhradu nákladů řízení přiznat s ohledem na § 60 odst. 2 s. ř. s. Soud proto rozhodl tak, že se žádnému z účastníků nepřiznává náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 19. března 2021

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu